



Voorlezen gaat zó

Tips en ervaringen uit de praktijk van peuterspeelzalen,
kinderdagverblijven, gastoudergezinnen en buitenschoolse opvang

Margriet Chorus en Irma van Welzen



Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt met steun van Stichting Lezen.



Voorlezen gaat zó

Tips en ervaringen uit de praktijk van peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, gastoudergezinnen en buitenschoolse opvang

Margriet Chorus en Irma van Welzen

ISBN 978 90 8850 923 0

NUR 847

Eerste druk 2002 (ISBN 90 5050 833 2)

Tweede herziene druk 2010 (ISBN 978 90 8850 084 8)

Derde herziene druk 2013 - Vijfde druk 2016 (ISBN 978 90 8850 416 7)

Zesde herziene druk 2019

© 2019 B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 jº het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot Uitgeverij SWP (Postbus 12010, 1100 AA Amsterdam-Zuidoost) te wenden.



Inhoud

Woord vooraf	9
Inleiding	11
1 Boeken	15
De basis	15
Inventariseren	15
Budget	16
Overleg	17
Voorleescoördinator	18
Kiezen: leeftijd en ontwikkeling	18
Kiezen: soorten boeken	19
Welk soort wanneer?	20
Basiscollectie	22
Titels en meer	23
Niet alleen kopen	24
2 Leesomgeving	27
Lezen kan overal	27
Voorlezen én omgaan met boeken	27

'Hoge' en 'lage' boekenkast	28
Lezen met de hele groep of met een paar kinderen?	28
Vast tijdstip of niet?	29
Een plek om te lezen	31
Lezen en dan...	31
De kwaliteit van de leesomgeving	32
3 Voorlezen	35
Voorlezen gaat vanzelf	35
Lezen in de groep	35
Individueel en in kleine groepjes lezen	37
Lezen met baby's	37
Techniek: voorlezen oefenen	38
Techniek: omgaan met onderbrekingen en reacties	38
Techniek: een boek herhaald voorlezen	39
Techniek: stemmetjes en gebaren	39
Techniek: rustverstoorders en druktemakers	40
Techniek: interactief lezen	40
Techniek: boek en wereld combineren	41
4 Ouders en voorlezen	43
Geef het goede voorbeeld	43
Een vertel- of voorleestafel	44
Affiche	44
De app (voorheen het schriftje)	45
Informatieblad of website	45
Prikbord	46
Voorlezen voordoen	46
Jong beginnen: BoekStart	47
Ouderavonden	48
Met ouders en kinderen naar de bibliotheek	48

Boekcadeau / verlanglijst	49
Voorleesontbijt	49
Kinderboekenweek	50
Boekenfilmpjes	51
5 Meertalige kinderen	55
Een nieuwe taal en een andere cultuur	55
Beide talen tegelijk	57
Het voorlezen zelf	57
Veiligheid en intimiteit	58
Hulp en hulpmiddelen	59
Thema's	60
Herhaling	61
Uitwerken	61
De rol van ouders	62
Voorlezen is onmisbaar!	63
6 Voorlezen in het pedagogisch beleidsplan	65
Pedagogisch beleidsplan als uitgangspunt	65
Waarom voorlezen in het pedagogisch beleidsplan?	66
Hoe ga je te werk?	67
Orderingssysteem voor de pedagogische inhoud	67
Praktisch: pedagogische aanpak	68
Deskundigheidsbevordering	71
Voorleesplan	71
De financiën	72
Gastouderopvang	72
Samenwerkingsafspraken	73
Informatie voor ouders	73

7 Voorlezen in de buitenschoolse opvang	77
Voorlezen: Leuk! Cool! Gezellig!	77
Boeken	78
Leesomgeving	79
Het voorlezen zelf	80
Ouders en voorlezen	80
Meertaligheid en voorlezen	80
Voorlezen in het pedagogisch beleid	81
Ideeën voor activiteiten met boeken en voorlezen	81
Open mond	84
Nog meer informatie over...	87
Bijlage Bezochte kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en gastouder(bureau)s	111



Woord vooraf

In het voorjaar van 2002 verscheen *Voorlezen gaat zó* voor het eerst. Het was een succes bij pedagogisch medewerkers (vroeger leidsters genoemd) in de kinderopvang, in peuterspeelzalen, gastoudergezinnen en in de buitenschoolse opvang. Toen het fonds van het NIZW (huidige NJi) overging naar uitgeverij SWP, werden ook de laatste exemplaren van *Voorlezen gaat zó* verkocht. Er bleef echter vraag naar het boek.

In 2009 werd besloten de uitgave te herzien. Er was inmiddels aardig wat veranderd op het gebied van de leesbevordering. Er waren nieuwe programma's opgezet, nieuw onderzoek en media als televisie en internet werden ingezet bij de leesbevordering. Irma van Welzen heeft deze uitgave kritisch bekeken en adviezen gegeven. Josette Hoex van de afdeling Educatie en Opvang van het Nederlands Jeugdinstituut (NJi) heeft haar medewerking verleend bij het samenstellen van hoofdstuk 6 Voorlezen in het pedagogisch beleidsplan, dat vernieuwd moest worden in verband met de Wet Kinderopvang uit 2005.

In 2013 was een nieuwe herdruk nodig en daarmee een nieuwe actualisatie. Voorlezen is de afgelopen jaren steeds meer ingebed in een landelijk netwerk van leesbevordering. Het besef dat (voor)lezen al voor heel jonge kinderen belangrijk

is dringt steeds meer door. Zowel thuis als in de kinderopvang kunnen opvoeders daarbij hulp en advies krijgen. Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek hebben met BoekStart en BoekStart in de kinderopvang gezorgd voor een landelijk programma dat op beleidsniveau en in de praktijk concrete ondersteuning biedt. Op internet zorgen sites als Leesplein en Leesplan voor gemakkelijk toegankelijke informatie en advisering. De Wet OKE geeft op gemeenteniveau nieuwe impulsen voor een goed voorschools aanbod.

In 2014 werd het boek geactualiseerd. Stichting Lezen signaleert dat voorlezen in peuterspeelzalen en kinderdagverblijven steeds professioneler en bewuster wordt gedaan. Van zowel medewerkers als leidinggevendenden weet en vindt bijna iedereen dat voorlezen belangrijk is. Toch is voorlezen nog niet overal dagelijkse routine. Er zijn wel steeds meer 'tools' ontwikkeld om het lezen beter in te bedden en te begeleiden. Waar nodig zijn daarom in dit boek nieuwe verwijzingen opgenomen.

In 2016 is het tijd voor de vijfde druk. *Voorlezen gaat zó* is weer opgefrist: geactualiseerd en waar nodig gewijzigd.

In 2019 is er veel veranderd. Er zijn nieuwe instanties op voorleesgebied en sommige bestaande instellingen hebben een andere naam of werkwijze. De digitalisering heeft ook in de kinderopvang steeds meer voet aan de grond gekregen. Communicatie met ouders gaat niet meer via schriftjes maar met apps, websites worden professioneler en helpen met een toegankelijk voorleesbeleid, filmpjes en animaties zijn in ruime mate beschikbaar als hulpmiddel bij voorlezen of taalachterstand. Tijd voor een nieuwe actualisatie van *Voorlezen gaat zó* bij de zesde druk. Zo kan het boek de handige vraagbaak blijven waarin de lezer op een overzichtelijke en praktische manier alle informatie over voorlezen en lezen met jonge kinderen vindt.

Margriet Chorus